

Χαιρετισμὸς
τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου

Ἐξοχωτάτη κ. Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας,
Παναγιώτατε,
Μακαριώτατοι,
Σεβασμιώτατοι καὶ Ἐλλογιμώτατοι Ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος·

Νιώθω ιδιαίτερη συγκίνηση καὶ τιμὴ, γιατί, με ἀφορμὴ τὸ Συνέδριο γιὰ τὰ 100 χρόνια τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία*, συναχθήκαμε ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Καὶ ὄχι τυχαίᾳ στὸν ναό, γιατί γιὰ μᾶς ἡ *Θεολογία* εἶναι ἄρρηκτα συνδεδεμένη με τὴ Λατρεία· μία Λατρεία γεμάτη σύμβολα, ποὺ παραπέμπουν σὲ κάτι πέρα ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους.

Σήμερα, στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ Ἀθηνῶν, διὰ τῶν Προκαθημένων τους καὶ τῶν Ἐκπροσώπων τους, εἶναι παροῦσες οἱ Ἐκκλησίες: τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Κύπρου, τῆς Ἀλβανίας, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Γεωργίας, τῆς Πολωνίας, οἱ Αὐτόνομες Ἐκκλησίες τῆς Φινλανδίας καὶ τῆς Ἑσθονίας καὶ ἡ ἡμιαυτόνομη Ἐκκλησία τῆς Κρήτης· Ἐκκλησίες, ποὺ ἔχουν τὴ δική τους σημαντικὴ συνεισφορά. Ἀλλὰ καὶ τὴ δική τους σταυρικὴ πορεία μέσα στὸν χρόνο, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὁ Χριστὸς ποὺ τὶς ἴδρυσε.

Ἡ σημερινή μας σύναξη, πέρα ἀπὸ τὸ ἐσχατολογικὸ της νόημα, ἐνέχει καὶ ἕναν βαθὺ συμβολισμό, ποὺ συνδέεται με τὸ περιεχόμενο τοῦ Συνεδρίου: Κατ' ἀρχάς, ἐπαναφέρει καὶ ὑπενθυμίζει τὴ σημασία τῆς κοινωνίας, μέσα στὸν σύγχρονο κόσμο τῆς εἰκονικῆς πραγματικότητας, ὅπου ὅλα σχεδὸν τελοῦνται ἀνώνυμα, ἀπρόσωπα καὶ ἀσώματα μέσῳ τῶν μηχανῶν. Ἐμεῖς συναχθήκαμε ἐδῶ, ἀπὸ διαφορετικοὺς τόπους.

Ναί, ἡ τεχνολογία διευκόλυνε τὴ μετακίνησή μας. Τὴ χρησιμοποιήσαμε ὡς μέσο, χωρὶς νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ μᾶς ὑπαγορεύσει τὸν σκοπὸ. Καὶ ὁ σκοπὸς ἦταν ἡ σύναξή μας ἐπὶ τῷ αὐτῷ. Ἡ φυσικὴ παρουσία μας. Καὶ ἡ προσωπικὴ μας ἐπικοινωνία. Κάπως ἔτσι ὁραματίσθηκαν τὶς μελλοντικὲς κοινωνίες οἱ συγγραφεῖς ποὺ ἀπὸ νωρὶς προειδοποιούσαν γιὰ τοὺς κινδύνους τῆς ἀλόγιστης τεχνολογικῆς ἀνάπτυξης: ἡ τεχνολογία νὰ εἶναι στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὄχι ὁ ἄνθρωπος στὴν ὑπηρεσία τῆς τεχνολογίας.

Δυστυχῶς, τότε δὲν εἰσακούσθηκαν. Ἀλλὰ κι ἂν εἶχαν εἰσακουσθεῖ, δὲν εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ὑπῆρχε ἀποτέλεσμα. Γιατί, τὰ πράγματα εἶχαν κιόλας πάρει μιὰ πορεία. Ὅλο καὶ πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὸν Θεό. Ὅλο καὶ πιὸ βαθιὰ μέσα στὸν κόσμον. Μόλις ἄρχισε νὰ ἐρμηνεύει τὰ μυστήρια τοῦ σύμπαντος, ὁ ἄνθρωπος πίστεψε ὅτι μποροῦσε μόνος του, διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἔρευνας, νὰ φθάσει στὴν ἀλήθεια. Καὶ ὅτι εἶχε ἔλθει ἐπιτέλους ἡ ὥρα νὰ φτιάξει μόνος του τὸν Παράδεισον ἐπὶ γῆς. Ἐδῶ καὶ τώρα. Καὶ νὰ μὴν περιμένει τὰ ἔσχατα.

Αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη ἦταν εὐλογία. Γιὰ πολλοὺς αἰῶνες, κυρίως στὴ Δύση, τὸ ἀποκλειστικὸ πεδίο ἀναφορᾶς ἦταν ὁ Θεός, μὲ τρόπο ὅμως ὑπερβολικὸ καὶ ἀσύμμετρο. Δηλαδή, ἀπὸ τὴ μίαν πλευρὰ καλλιεργήθηκε μιὰ ἐσωστρέφεια, μιὰ οἶονεὶ πνευματικότητα, ποὺ ἄφηνε ἀπ' ἔξω τὸν κόσμον καὶ τὴν ὕλικότητα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ὅμως, τὸ κοσμικὸ πνεῦμα ἰσχυροποιήθηκε ἀκόμη καὶ μέσα στὴν Ἐκκλησία ὥστε τὰ πάντα νὰ ἀποδίδονται στὴ βούληση τοῦ Θεοῦ – πόλεμοι, ἀνισότητες, καταπίεση. Ἦταν λοιπὸν ἀναμενόμενο ὅτι ὁ ἄνθρωπος κάποια στιγμὴ θὰ ἀντιδρούσε. Ἐφθασε ὅμως στὸ ἄλλο ἄκρον, ὅπως τὸ ἐκκρεμές. Τὸ κέντρο βάρους μετατοπίσθηκε στὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὁ Θεὸς παραγκωνίσθηκε σιγά-σιγά στὸ περιθώριον. Περιορίσθηκε στὴ σφαῖρα τοῦ ἰδιωτικοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος πῆρε στὰ χέρια του τὰ ἡνία τῆς τύχης τῆς δικῆς του καὶ τοῦ κόσμου. Διατύπωσε νέες θεωρίες γιὰ ἰδανικὲς κοινωνίες ἰσότητος, ἐλευθερίας, εἰρήνης καὶ ἀδελφότητος. Βέβαια, αὐτὲς οἱ κοινωνίες θὰ γίνονταν κάποια στιγμὴ στὸ μέλλον – ποὺ ὅμως δὲν ἔχει ἔλθει ἀκόμη. Καὶ μᾶλλον δὲν θὰ ἔλθει ποτέ.

Γιατί στὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος ἡ ἀνθρωπότητα κατέστρεψε καὶ καταστρέφει τὸν πλανήτη. Κι ἔτσι, ἀπὸ τὸν 18ο αἰῶνα ἀναπτύχθηκε

μία κοσμική έσχατολογία, που υποστήριζε ότι ή ανθρώπινη ιστορία όδεύει έξελικτικά πρòς τήν ιδανική κοινωνία. Άλλά αυτό παρέμεινε μιὰ υπόσχεση άνεκπλήρωτη. Άπό τότε αρχίζει μιὰ μεγάλη μεταβατική περίοδος. Συνεχώς δοκιμάζονται νέα συστήματα πολιτικά, οικονομικά, ιδεολογικά. Καί συνεχώς μεταρρυθμίζονται και άναμορφώνονται.

Λέγεται ότι ζοῦμε σέ μιὰ έποχή ρευστότητας. Άλλά δέν είναι ή πρώτη φορά στήν ανθρώπινη ιστορία. Ρευστότητα υπήρχε και στα τέλη του 19ου αιώνα. Καί στον Μεσοπόλεμο. Έξαιτίας τής άναζήτησης για ένα σταθερό έδαφος· τής προσπάθειας να θεραπευθεί ή άσυμμετρία στην τοποθέτηση του άνθρώπου άπέναντι στον Θεό και τήν κτίση.

Η Έκκλησία μπορεί να άπαντήσει στα ζητήματα αυτά. Γιατι οι άπαντήσεις της δέν προέρχονται μέσα άπό τήν ιστορία, αλλά άπό τὰ έσχατα. Όλος ό λειτουργικός πλοῦτος τής Έκκλησίας προβάλλει αυτό τò όραμα και τήν έλπίδα τής σωτηρίας.

Δέν είναι τυχαίο που άποφασίσαμε να όργανώσουμε ένα Συνέδριο με τόσο επίκαιρο και σύγχρονο θέμα. Έλπίζουμε ότι, μέσω αυτού, θα συγκροτηθεί ένας ευρύτερος διάλογος για τὰ ζητήματα τής έποχής μας. Η Έκκλησία καλείται, για άλλη μιὰ φορά, μέσα άπό τή θεολογία της να πεί ότι ό κόσμος δημιουργήθηκε για να ζήσει και όχι για να καταστραφεί. Αυτή ή στάση ζωής δημιούργησε τον πολιτισμό. Καί στον πολιτισμό, οι άπανταχοῦ τής γής Ρωμηοί ήταν ήνίοχοι. Άκόμη και στή δική μας ρευστή και μεταβατική έποχή, πιστεύω ότι άπομένει μαγιά για να δώσει νόημα σ' έναν κόσμο που δέν τò άναζητεί άπλω, αλλά τò όνειρεύεται έστω και άνεπίγνωστα.

Εὔχομαι ή σημερινή μας σύναξη αλλά και τò Συνέδριο, που ξεκινά άπόψε, να είναι ή αρχή.

Θέλω να εύχαριστήσω τούς Προκαθημένους και τούς Έκπροσώπους των Έκκλησιών, καθώς και τούς έκλεκτούς όμιλητές άπό όλον τον κόσμο, που άνταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας. Καί επίσης να έξάρω τή συμβολή τής Πολιτείας, και ιδιαίτέρως τής Προέδρου τής Δημοκρατίας, και όλων εκείνων που συνετέλεσαν ώστε να είμαστε άπόψε έδω.